

Hur ärver man ett livsverk?

Bo Lindroth och diabildsarkivet

Det känns lite lustigt faktiskt, att det är i Berlin jag befinner mig, då jag blir uppringd och tillfrågad om jag vill skriva om mitt dokumentära arbete om min morfar, Bo Lindroth. Det var nämligen med honom jag var första gången jag besökte Berlin för närmare tio år sedan. Att få följa med på resan var stort – det var första gången jag for utomlands utan föräldrar och det var också nu jag till fullo upptäckte vilken intressant person min morfar är. Då den resan ägde rum visste varken jag eller morfar om, att jag en dag skulle överta hans omfattande diabildsarkiv över europeisk konst och arkitektur. Kring detta arkiv kretsar min dokumentär.

Första gången jag och morfar träffades för att videofilma så lät jag det vara rätt öppet – vi pratade om släkten, om arbetet, om möblerna i hans hem och så även bildarkivet. Jag for tillbaka till Umeå och tittade igenom materialet som uppgick till närmare tre timmar. Det blev nu tydligt att jag ville ha min fokus på diabildssamlingen.

Jag lutar åt att kalla hans bildarkiv för ett livsverk. Arkivet har vuxit under många år och uppgår i dag till över 20 000 bilder. Tidigt började han intressera sig för fototeknik och han började sina fotografiska resor som ett led i sin bildundervisning. Till hösten har han undervisat i 67 läsår. I dag, då han närmar sig 90 år, undervisar han i konsthistoria vid Pensionärsuniversitetet i Härnösand och Senioruniversitetet i Sundsvall. Som föreläsare är det emellertid inte alltid han haft diabilder att tillgå. I början använde han sig av reproduktioner monterade på kartong. Sedan förändrades tekniken och morfar hängde med. Han började under mitten av 1950-talet att resa runt i Europa i sin ombyggda bil för att ta de bilder som i dag utgör bildarkivet i källaren. Passageraresätet plockade han ut och det ersattes med en plywoodskiva samt madrass.

De som någon gång haft möjligheten att komma ner i min morfars källare vet vilken otrolig ordning där råder – åtminstone då det kommer till diabilderna. Lådorna som bilderna ligger i har sin egna, beprövade design. Där finns till och med en låda som fungerar som modell för att ytterligare fler skall kunna tillverkas. I källaren finns system för allting – morfar är en i högsta grad praktiskt lagd person.

Jag har nu börjat inse hur mycket det finns att veta då det kommer till bilderna. Det är inte bara de rent tekniska bitarna – såsom lådor, fotoutrustning och duplicering – utan även alla historier kring bildernas tillkomst. Jag har varit med vid fyra föredrag han har hållit inför varierad publik och något som jag verkligen insett är hur stor del hans reseskildringar och andra sidoberättelser har i hans berättande. Det är dessa som i mångt och mycket gör honom till den utomordentliga föreläsare han är. Med detta i åtanke – vad blir då hans bilder utan deras berättelser?

När han var i Palermo på 1970-talet besökte han bland annat Capella Palatina, normanderkungarnas palatskapell. I dokumentären säger han själv att det var en av de starkaste upplevelser han varit med om. Hela interiören skimrade i guld, men han saknade fototillstånd. Men sådant hindrade inte min morfar. Det visade sig att det samtidigt skulle hållas ett bröllop i kapellet. Morfar beblandade sig med bröllopföljet och blev accepterad som bröllopfotograf. På så sätt lyckades han få några riktigt bra bilder. En annan händelse inträffade i Rom, i Palazzo Doria. Här hänger Velazquez kända målning föreställande Innocentius X. Inte heller där hade han lov att fotografera. Morfar anade dock snart att vaktmästaren som var där var intresserad av fototeknik. Morfar tog upp kamera och stativ och började instruera honom om bländare, stativ och självutlösare. Efter ett tag hade vaktmästaren själv tagit de bilder som morfar ville ha. Båda dessa exempel är typiska för vad som berättats under inspelningarna om diabildernas tillkomst.

Vid de tillfällen vi träffats för att arbeta med dokumentären har vi mestadels pendlat mellan att sitta i hans källare och hans arbetsrum. Vi har tittat på bilder han tagit och på texter han skrivit, bläddrat fram intyg han lyckats skaffa för att få tillstånd att fotografera – men framförallt har jag bara lyssnat på historier liknande de ovanstående. Jag är väldigt glad åt alla dessa möten och jag har aldrig umgåtts på tumanhand med min morfar så mycket som jag gjort under dessa videoinspelningar. Det är inte så dumt att finna skäl till att få umgås med någon. Och att göra dokumentärer om någon man håller av, eller som av endera anledningen intresserar en, rekommenderar jag starkt. Det ger otroligt mycket.

Min dokumentär handlar om min morfars diabildsarkiv. Den grundläggande frågan är hur jag skall kunna förvalta samlingen. Dokumentären blir ett sätt för mig att närma mig bilderna – att lära känna dem. Den blir även ett sätt att förstå min morfars relation till dem. Men mestadels handlar dokumentären trots allt om min morfar och den stolthet jag känner över att vara hans barnbarn.

/Ida Rödén
idaroden@hotmail.com
www.collectingsmiles.com/ida